

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 — —

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, augusztus 5.

Bismarck és a gazdák.

Sok érdekes, mély látásról tanuskodó mondása maradt fen a vaskancellárnak s a lapok hasábszámra hozzák az emlékalbumokban illő gondolatokat.

De még érdekesebbek Bismarcknak a praktikus politikára vonatkozó őszinte nézetei. Mikor a nagy német birodalomban a gazdasági érdekek megóvására is gondot kezdett fordítani a kormány, a merkantil irány telhetetlen képviselői ott is szörnyű sopánkodást vittek véghez, különösen midőn az agrárpárt képviselőket is küldött a parlamentbe. Ekkor mondta Bismarck ezt a megszivlelendő dolgot:

»Azért dolgozom, hogy az ország lehetőleg megszabadíttassék az iparszerű képviselőktől s azok küldessenek a törvényhozásba, a kik érzik az ország érdekeit s mi tőlük megtudjuk nem azt, a mit a pártok akarnak, hanem azt, amit az ország gondol.

Őnök azt hiszik, hogy joguk van azt követelni a gazdától, hogy menjen tönkre, hogy a pár millió városi munkásnak egy fillérrel olcsóbban adják a kenyeret? De ha a paraszt egyszer felvilágosodik arról, hogy annyi ideig csak üllő volt: akkor őnök attól nem kapnak többé semmit. Hála a parasztszövetségeknek, a gazdák kezdenek felvilágosodni a felől, hogy okosan cselekszik, ha érdekeiket magok képviselik s ezt nem engedik át a nagyvárosok irástudóinak, a kik kijönnek a vidékre s ott a reakciót kiabálják.

A mezőgazdaság baját az egész nép érzi; a nép elpusztul, ha a mezőgazdaság elpusztul.

■ Szinte csodálkozik az ember rajta, hogy ezt a nagy kancellár abban az országban is el merte mondani, ahol oly hatalmas a nagyipar s ahol óriási horderejű nemzetgazdasági faktort képeznek a gyárak.

És szinte csodálkozik az ember rajta, hogy mily egyforma a merkantilisták eljárásai módja az egész világon. Akár a mi viszonyainkat futotta volna Bismarck.

»Iparszerű képviselők«. Lehet-e pompásabb meghatározás a mi parlamentünkre, melynek egy része ügyvéd, más része bankár vagy inkompatibilisségig üzleti férfiu.

Adsa-nesze a képviselői választás. Százezreket dobnak ki az egyesek és százezreket nyernek, milliókat hajigál ki a kormány és gondatlan pozíciót szerez vele. Iparszerű képviselők s felettük a legfőbb iparhatóság.

Ezek képviselik az országot, mely földmivelésből él.

Néha aztán le-le néznek ezek a képviselő urak a vidékre, beszámolókat tartani, hogy a tisztelt polgártársak el ne felejtsek szeretve tisztelt képviselőjüknek az arcvonásait. Ilyenkor nagy politikussá nő mindenik s különösen az uborkaidényben beszédjük felé fordul az egész közvélemény. Rózsás jövőt tárnak ilyenkor a t. választók elé, ha rendületlenül fogják továbbra is támogatni őket, őket és nem másokat s hogy megnyugtassák a népet és némely kellemetlen kérdésektől megszabaduljanak, előre is reakciónak,

sötét középkori butaságnak stb. jelentenek ki mindent, ami az ő programjukon kívül van s az agrár érdek rendesen kívül van.

A nép pedig hallgat a városi irástudó és farizeusokra és elhiszi, hogy nem is lehet talán másképpen az ő helyzete, mint ahogy van.

Igy vezetik az iparszerű képviselők a vezetést és összetartást nélkülöző gazdákat.

Bismarck nyíltan megadja a tanácsot és a gazdáknak »ha a gazdák jobban összetartának és szervezkednének, jobban megvédelmezhetnék magukat, mint eddig.«

Németországban hatott a Bismarck tanácsa. A gazdák szervezkedtek és nagy sikereket értek el, az iparszerű képviselők száma pedig örvendetesen a nullára redukálódott és az igazi parlamenti élet megkezdődött.

Sok milliót hagyományozott családjára Bismarck, de sokkal több milliót hagyott a gazdákra, mikor ezt a tanácsot adta nekik és segített e tanács keresztülvitelénél. Megtartotta, fejlesztette a gazdák egzisztenciáját, mely támogatás nélkül tönkre ment volna, mint pusztul nálunk.

Kiragadjuk ezt az értékes mondatot a Bismarck szellemi hagyatékából, mert nagyon el kél nálunk is.

Ne csak apró fogyasztási- vagy hitel-szövetkezetekben egyesüljenek a gazdák, de erős öntudattal vigyék be a politikába is érdekeiket és pusztítsák lehetőleg az »iparszerű képviselőket.«

Igazi hazafias dolog lenne, ha a tekintélyesebb, független gazdák félre téve

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Brunswick.

Irtá: Ambrus Zoltán.

A nagy hazafi makacsul vonakodott meghalni. A doktorok álmétkodtak; a riporterek kétségbe voltak esve.

— Csak azt tudnám — szólt egyikük, akit társai a külvárosi Stanleynek neveztek — haza utazzam-e, vagy itt maradjak? Végre is nem tehetünk itt s a milyen átkozott malőröm van, mialatt én a vasuton alszom, ez itt beadja a kulcsot.

Az asszisztens vállat vont.

— Én csak annyit mondhatok önnek, hogy minden perczen meghalhat.

— Igen, hisz mindnyájan halandók vagyunk. De, ugy látszik, ez az egy nem.

— No, most csehül van. Reggelre azt hiszem, el fog készülni.

— Ezt már egy hete ígérgetik; ő is, ön is. Nos, én tisztelem az ön tudományát, doktor ur; de neki már nem hiszek. Erős a gyanúm, hogy ez a vén ember még mindnyájunkat el fog temetni.

— Akkor hát nyugodtan haza utazhatik.

— Engem nem is a meggyőződés tart itt, hanem csak az, hogy a többiek maradnak. Én már ismerem az öregel. Mikor először haldoklott, a Szabad Sajtó-nál voltam. Kiszédettük az életrajzát s a szegény Timár Endre — hisz

ismerte! — egy gyönyörű nekrológot irt róla. Azóta gardedámok lettek a bálozó lányokból; Timár Endre régesrég a földben van; a Szabad Sajtó megbukott, ön már aligha emlékszik erre az újságra. Most három éve újra megtérfált mindnyájunkat. Egy hétig vezetett bennünket az orrunknál fogva; valamelyik esti lap már el is parentálta. S akiknek a holt híret költik, azok, mint Lombroso helyesen jegyzi meg, nagyon sokáig élnek.

— Ezt a tudomány még nem bizonyította be. De ha önnek ilyen a meggyőződése . . .

— Mégis szeretném tudni, mit mondanak a professzorok.

— Ön ismeri a diagnózist. A halál percét ők se tudják előre kiszámítani. Schubert tanár még nem adott fel minden reményt. Ez minden, a mit mondani tudok.

— Igen, Schubert tanár az a magyar Morell Mackenzie, aki még akkor is reménykedik, mikor a páciensnek már az orra hegyén a lélek. De meglássa, ez egyszer neki lesz igaza.

— Ohó, ne tessék kicsinyelni a Schubert tanár külön véleményét. Az emberi szervezet nagyon bonyodalmas valami s ilyen bokrétájánál a betegségeknek . . . Higyje el, egy kicsit sötét van odabenn. De ennek az embernek csodálatos szeme van. S ki tudja, hátha önöknek lesz igaza? Schubert tanárnak és önnek!

Az asszisztens mosolyogva bucsuzott el az újságírótól. Eldobta a cigarettát s visszament a betegszobába.

— Tehát: várjunk — sóhajtott a külvárosi Stanley. — Ha van az öregben egy csepp lovagiasság, sietni fog s az esti lap számára hunyja be a szemét. Ennyivel tartozik nekem.

A riporter uraknak egyébként nem volt okuk panasza. Ellátták őket minden földi kényelemmel.

Mindegyik külön szobát kapott, pompásan szolgálták ki őket s egy hét óta ők voltak a kastélyban a legnagyobb urak.

Meg tudták becsülni ezt a jó módot és éltek vele. Elszitták az összes vastag szivarokat, gorombáskodtak a szakácsal s egyikük, a ki kora ifjúságában bádagoslegény volt, öltöztette és vetkeztette magát.

Többnyire a billard-szobában tanyáztak, mely ezekben a napokban valóságos kávéházzá nőtte ki magát. A billard-szoba meglehetősen távol esett a haldoklótól; itt szabadon adhattak kifejezést a kártya közben támadt nézeteltéréseknek.

Megízlelték a szokatlanabb élvezeteket is. Néhányan megtanultak horgászni; mások, akik a törvényszéki csarnokon kívül az alanyi költészetet is kezelték, egész nap a hattyukat és a pisztrángokat etették.

A hattyuk és a pisztrángok csodálkozva néztek rájuk; most láttak először zsurnalisztát. Este rendesen fölkerekedtek s behajtottak a közeli kis városba. A leveleiket meg a telegramjaikat bevitte volna a vadász is, de nem tudtak ellenni éjjelezés és női zenekar nélkül.

kényelmüket, kiszorítanak kerületeikből a tuczat-képviselőket és maguk foglalják el és állítanak vissza a mindig lejjebb süllyedő képviselői tekintélyt és sopánkodás helyett törvényhozói hatalommal igyekez-
nének segíteni az agrár bajokon.

Szerb fincaziák. Gyakrabban megemlékeztünk már a szerbiai pénzügyi viszonyok ziláltságáról, melyet most a szerb bankjegy kibocsátás szaporításával még zavarosabbá tesz a kormány. Tudósítónk távirati értesítése szerint a szerbiai kereskedő körökben élénk agitáció folyik a szerb pénzügyeket elsekélyesítő kormány ellen. Különösen az okozza a szerb kereskedők elkeseredését, hogy a jegy kibocsátásnak 35 millióról 40 millióra való emelésétől az aranyárszó ujjabb erős fölszállását várják.

A háború.

Budapest, aug. 5. (Saját tud. táv.) Madridból távirják: Puerto-Ricoból érkezett hivatalos távirat szerint egy felkelő banda vereséget szenvedett. Az önkéntes csapatok tulnyomó része fegyverei hátrahagyásával feloszlik.

Budapest, aug. 5. (Saját tud. táv.) Madridból távirják: A mint Havannából jelentik B l a n k o fő kormányzó rendelet útján felfüggesztette a szigeti parlament üléseit.

Gibarát kiürítették. A felkelők behatoltak a helyiségbe és 18 önkéntest megölték.

Budapest, aug. 5. (Saját tud. táv.) Londonból távirják, a «Timesnek» jelentik New-Yorkból a tegnapi kelettel: A Santiagoban levő amerikai csapatok vezérei S h a f t e r tábornokhoz intézett iratukban kijelentik, hogy a csapatokat haladéktalanul haza kell szállítani, ha nem akarják, hogy tönkremenjenek. A csapatokat ennél fogva rövid idő alatt visszaszállítják az Egyesült-Államokba.

Az igazat megvallva, a haldokló egy kicsit alkalmatlan volt nekik.

Akkor este is éppen erre a kirándulásra készültek. A külvárosi Stanley kijelentette, hogy fulladjon meg a notre-damei toronyór, ha ő három tour-nál többet játszik s ez a férfias kijelentés általános helyesléssel találkozott, mert a Vasgyárosnak csufolt ex-bádogos vesztett s ezt mindenki méltányosnak találta.

A nagy ebédli teli volt füsttel s a falakról Thurzó nádor, meg a többi ősök kancsalul néztek le a csillár alatt zajongó különös társaságra.

— Mesés — kiáltott fel a külvárosi Stanley

A mesés dolog az volt, hogy a harmadik felső »nem jött be.« Kétségtelenül hozzá igyekezett, de valahol eltévedt, a szegény.

Ez a megfoghatatlan eset arra indította, hogy fölkeljen s kijelentse, hogy soha többé kártyát nem vesz a kezébe. Mialatt ezt az ünnepies fogadalmat súlyos kötelező nyilatkozatokkal erősítette, valaki megérintette a vállát.

Az asszisztens volt, akit ez a társaság némi irigységgel a Hölgyek Örömeinek nevezett el.

— Tudja-e, mi ujság? — szólt a külvárosi Stanleyhez. — A beteg jobban van!

— Komolyan beszél?

— A legkomolyabban. Fordulat állott be s most már igazán nem lehetetlen, hogy felábad.

— Ön tréfál!

— Kérdezze meg Schubert tanár urat, aki azonnal itt lesz.

Budapest, aug. 5. (Saj. tud. táv.) Londonból távirják: A mint a Reuter ügynökség Washingtonból jelenti, a Spanyolországtól követelt kijelentéseket teljesen jogosaknak tartják. Eddig semmi sem ad okot arra, hogy Spanyolország jóhiszeműségét kétségbe vonják. M a c K y n l e i elnök, C a m b o n francia nagykövetnek a békefeltételek megváltoztatása iránt tett indítványát a részletekre vonatkozó néhány pontot kivéve, elutasította. A tárgyalások kétségkívül jól haladnak. Elhatározták, hogy a békebizottság Párisban fog összeülni.

Budapest, aug. 5. (Saját tud. táv.) New-Yorkból távirják: Az »Evening Post« jelenti: A kormány elhatározta, hogy Kuba északi partjának több pontján haladéktalanul csapatokat szállít partra. A béketárgyalások már annyira haladtak, hogy a kormány intézkedéseket tehet Kubán a katonai igazgatás ügyében.

Budapest, aug. 5. (Saját tud. táv.) Madridból távirják: Sagasta miniszterelnök tanácskozásának a különböző pártok vezéreivel az a célja, hogy annak a kérdésnek, folytassák-e a háborút, vagy megkössék a békét, valóságos nemzeti jelleget adjon, miért is a kormány előtt a monarchista pártok vezéreinek nézeteit akarja ismerni. A kormány még eddig nem vállalt semmiféle kötelezettséget az amerikai kormány által követelt békefeltételek tekintetében. Ha azok között, akikkel Sagasta tanácskozik, az a nézet érvényesülne, hogy folytassák a háborút, akkor a miniszterium a koronára fogja bizni, hogy új tanácsosokat válasszon. Mindezek, akikkel Sagasta eddig tanácskozott, nagyon tartózkodók, Rom ro Robledo kivételével, aki a háború folytatása mellett nyilatkozott. A regens királyné meghívott néhány tábornokot is, hogy véleményüket kikérje. A kormányhoz közel álló »Correo« azt írja, hogy a monarchista pártok vezerein kívül ki fogják kérni a véleményét Salmeronnak, mint a

republikánusok és Barrio y Miernek, mint a karlisták képviselőjének is. A »Correspondencia« szerint a kormány még eddig nem szándékozik összehívni a kamarákat.

Ukáz a végrehajtásra.

— Az adóprés megszorítása. —

Visszaemlékezünk arra az időre, — hisz nem oly régen volt — midőn még a mostani főispán atyja, néhai *Beöthy* Andor ült Biharvármegye alispáni székében.

Az ősz, igazi viczispán-typus ősmerte alaposan e vármegyét, melynek gyermeke s első választott tisztviselője volt. Ősmerte mint gentry a megye előkelőségét, de ősmerte a szegény nép baját, nyomorát is.

Nem egyszer kezdült elő a vármegye közgazgatási bizottságának ülésén, hogy a mindenható pénzügyminiszter helyi képviselője dologi végrehajtást kért olyan szegény falusi ember hátraléka miatt, akinek egy kis kémény nélküli viskóhája s e mellett pár száz négyszögméter földje minden vagyona volt.

És ilyenkor megszólalt az öreg alispán:

— Uraim! Ha most ennek a szegény embernek elköttya-vetyélik mindenét, a silány táplálkozástól elgyengült két kar nem lesz elég erős a családja eltartására. Az egész familia a község nyakára szorul. Hát ezért vagyunk mi itt, hogy a koldusok számát szaporítsuk? Az nem érv, hogy egy másik szegény ember oda adja 50—60 frtját azért a csekély vagyonért, mert új adóalapot úgy sem nyerünk. A végrehajtás elnyeli ez összeget s pár év múlva az új gazdától is elpergeti a dob azt a semmiiséget. Több lesz a koldus. . .

És ez az egyszerű indokolás nem egyszer többet ért egy-egy nagyképu, fényes dikciónál.

*

Nagyvárad város lakosainak nagyon is nyomott anyagi viszonyait hivatalos körökben vagy nem tudják, vagy nem akarják tudni.

A vidéki gazdálkodó embereknek úgy, ahogy az aratás meghozta a legszükségesebbet; a föld

A professzorok közül Schubert doktor volt az egyetlen, akit a riporterek koronkint megcsiphettek. A többiek szökdöstek előlük s ha csak tehették, elzárkóztak a szobáikba. Az öreg ur azonban láthatóan jól érezte magát köztük. Ennek az általánosan ismert, nagy, csupasz koponyának, mely a maga enormis méreteivel mindenkire azt a benyomást tette, hogy a golyó meglapulna rajta, volt egy gyöngéje. Tulságosan szerette a szépet; sokkal inkább, mint egy öreg tudóshoz illene volna. S a szépet minden formájában szerette; nemcsak a szép képeket, metszeteket és regényeket, hanem a szép lányokat is. Feslett életének ugyan nem igen lehetett mondani; ő, teljességgel nem. De vidám öreg ur volt, aki az utcán utána nézett a masamód lányoknak.

A fiatalságát és a férfikorát egészen a tudomány adta oda; ötven esztendőskoráig mindig sok dolga volt, soha se ért rá élni. S ezt egy kicsit megbánta. Ami a szerelemből poézis, azt mindörökre elmulasztotta; s nagykésőn valami nosztalgia fogta el, ha a szerelmi regények édes semmiségeire gondolt. Egy világ, amelyet nem fog megismerni soha! A kor s a vele járó csendes megadások lehűtötték tudománya iránt való nagy, egyetlen szenvedelmét; s ez az öreg feleség most már csak azt juttatta eszébe, hogy mit áldozott érte. Mőfelett imponáltak neki, akik kihasználják a fiatalságukat; s csak a fiatalok közt érezte jól magát.

Meg az antikvárius boltokban. Mióta közbösebb lett a tudománya iránt, egy új passzió fejlődött ki benne, mely már-már nyakára nőtt

a másíknak, a nagynak. A gyűjtés, a szép dolgok és ritkaságok mániája. Ami szabad ideje volt, a műárusoknál és bukinistáknál töltötte; minden kedves volt neki: a porcellán, a bronz, a képek és a metszetek, az email és az elefántcsont, a ritka elzevirek és a divatos regények. A ballesztika nagyon vonzatta; úgy találta, hogy mindent összevéve, a költő az, aki legkevésbé hazudik s legkevésbé téved. Az antikvárius boltokban összeismerkedett egy pár firkásszal s órákig elvitakozott velük. Azok a tanítványai, akiket megbuktatott, szép szellemnek csúfolták s talán igazuk volt.

Mások azt fogták rá, hogy nagy reklámhős, aki úgy vadászik a zszurnalisztikra, mint egy kis színész. Annyi bizonyos, hogy bár nem volt nyájaskodó természetű, a zszurnalisztikkal mindig szóba állott. Ő, nem a reklámért barátkozott velük, — reklámra már régen nem volt szüksége, — de tetszett neki a fiatalságuk, vidám felületességük, impertinens tudatlanságuk és minden akadályon győzedelmeskedő vállalkozó szellemük. Aki maga a bizonytalanság, a kétség és a skrupulus, mindig örömmel fogja látni, hogy vannak szerencsés lények, akiknek agilitását nem csökkeni semmi kételkedés s akik a gyermekek gyanutalan merészségével, vigan sétálnak végig tüzön, vizen, minden poklokon.

Most is szívesen vetette alá magát a valatlásnak s készségesen felelt a külvárosi Stanley minden kérdésére.

Oda adta neki az utolsó bulletint s részletesen magyarázgatta, milyennek találta a beteg állapotát.

istenadta terméséből valamicske jut a — porcióba is.

Nagyvárad kereskedelmére, iparára, legalább eddig még, semmi behatással nincs az aratás. A kereskedelem, ipar pang; a legszorgalmasabb, de szegény iparosnak óriási küzdelmébe kerül, hogy a betevő falatot már közel két éve ki tudja keresni. Nem lealázót, de valóságot mondunk, ha koldus szegénynek nézzük őket.

Csak természetes, mert nem rajta mullott, hogy nem tehetett eleget annak a kötelezettségnek, a mivel az államnak mindenki tartozik. Így aztán bizony nagy összeget mutat mint hátralékot az adókönyvi lapja.

Ilyen sajnós körülmények között nem az állam teendője, hogy igazi koldusokká tegye ezeket a szegény embereket. Hanem önmaga iránti kötelesség a méltányosság alapján megalkudni a helyzettel. Alkalmat és módot nyújtani, hogy azok a szegény ezrek lassanként teljesíthessék kötelességeiket.

A dob egy intésre megperdül, a hyénák seregének ez a legszebb zene; de a tönkretett családról azután másnak kell gondoskodni.

A pénzügyminiszter ur igen helyesen kegyes volt a föld népével szemben s az aratás befejeztéig felfüggesztette a végrehajtást. Nagyvárad szegény lakosságára ez a humanus intézmény nem terjedt ki, mert akik nem látják a szegény iparos nyomorát, azon ferde felfogásban élnek, hogy az iparosra minden idő egyforma, annak mindég meg van az egysziszten-cziája.

Nagyváradon egész esztendőben nem is szünetelt a végrehajtás és a sanyaru idők dacára, nagy összegek folytak be a ázadók czimén.

A kik nem bírták hátralékaikat egyszerre kifizetni, a városi adóhivatal, legtöbbször a polgármester halasztást adott s ezzel az eljárással elérték azt, hogy nagyon sok összeg befolyt részletenként, a minek jórésze végrehajtás esetén elveszett volna az állampénztárra nézve.

De hát ez az eljárás »magasabb pénzügyi szempontból« nem volt jó, mert talán nem betű szerint felel meg egyik-másik paragrafusnak.

Ezelőtt néhány nappal olyan bizalmas ukáz érkezett Nagyvárad város polgármesterét hez, a nagyvárad kir. pénzügyigazgatóságtól, a melyben mintegy fenyegetésül foglaltatik az a kérdés, hogy egyes esetben miért nem tartották meg a végrehajtást és miért nem pocsékolták el az azonnal fizetni nem tudó szegény ember mindenét. Vagyis, *ki és hogy mert halasztást adni a fizetésre?*

Elmondja még az ukáz azt is, hogy mindazok részére senki nem adhat halasztást, aki a mult évi adóból még tartozik.

A szomorú következménye ennek pedig az lett, hogy azóta a városházán senkinek sem adnak halasztást a fizetésre, a pénzügyigazgatósághoz pedig úgy is hiába fordul e tekintetben a szegény nép.

Nagyváradon éppen az mutatja az iparosok zömének a nyomorát, hogy a tavalyi adótartozását sem bírja fizetni, mert még az adónál is előbb szükséges — betevő falat.

Mindezeket pedig nem mondtuk el, mintha a nagyvárad pénzügyigazgatóságot okolnánk a kiméletlen szigorért. Papp Miklós pénzügyigazgatónak egy pár igazán hummáns tette elég okot ad nekünk ezen feltevésre. De jól tudjuk, hogy ő néki megszokott jönni az ukáz felülről.

Az adott szomorú helyzetben azonban azt is hisszük, hogy a pénzügyigazgatónak — mint aki kell hogy ismerje az állapotokat — egy felvilágosító előterjesztése némiképp könnyitene a helyzetet.

Hej mert odafönn is elkelne egy csipetnyi a Beöthy Andor szelleméből.

Jubileum.

A nagyvárad posta és távirada-igazgatósági kerület tisztviselői kara ünnepel ma.

Rutter Emil posta- és távirada tanácsos a jubiláns, aki ma tölti be 25 éves szolgálatát. Ha egyéb nem, úgy az állam szolgálatában eltöltött negyed század is indokolja az ünnepeletést, mely a rendes sablontól bizonyára annyiban fog eltérni, hogy a posta- és távirada intézet tisztviselői nemcsak kötelesség-

szerüleg, hanem igazi szeretettel és őszinte ragaszkodással és fognak ünnepelni.

Leróják a hála tartozását az atyai szeretettel eljáró főnök iránt, hódolnak az igazi érdemeknek, méltányolják a kiváló tehetséget és szorgalmat, ünneplik a férfit, a jeles hivatalnokot, a családapát, aki ugy ezen három minőségében mint előzékenysége, mély és böles belátása, páratlan igazságszeretete által az intézet tisztviselőit különbség nélkül meghódította.

Az ünnepély lefolyása a következő lesz:

D. e. 11 órakor a nagyvárad posta- és távirada igazgatóság, a vidéki kincstári posta- és távirada hivatalok és a vidéki postamesterek küldöttsége a tanácsterembe gyűl össze, hova a jubilánst 3 tagból álló küldöttség hívja meg. Itt az igazgató, továbbá az egyes küldöttségek képviselői fogják üdvözölni. Este 8 órakor Karger Sándor nyári helyiségében 150 terítékű bankett lesz a jubiláns családja és a tisztviselők családtagjainak részvételével.

A közszeretben álló férfit mi is üdvözöljük, kívánva részére további munkálkodásához erőt, kitartást.

Életrajzi adataiból a következőket közöljük:

Született 1855-ben, főgymnasiumi tanulmányait Kassán kitűnő eredménnyel végezte 1873-ban. Ugyanazon évben a kassai posta igazgatóságnál mint gyakornok, majd következő évben mint postatiszt működött. Ilyen működésében végezte mint nyilvános rendes hallgató a jogakadémiai tanulmányokat s a jog és államtudományi államvizsgákat ugyanott kitüntetéssel tette le.

1882-ben mint postafogalmazó, 1885-ben már mint posta felügyelő működött Temesvárt, Nagyszebenbe, illetve Kolozsvárt, ahonnan 1892-ben mint titkár Nagyváradra helyeztetett át s egyuttal igazgatóhelyettesül jelöltetett ki. Itt érte a tanácsosi kinevezés 1893. évi decz. hó 23-án. Nemcsak a hivatali, hanem a társadalmi élet terén is tevékeny részt vesz, jelenleg vezérigazgatója a tisztviselői önszegélyző banknak, az alakítandó fogyasztási szövetkezeteknek egyik alapvető munkása stb. stb. . .

Nem kisebb sikert ért el a katonáskodás

— Eszerint a tanár ur azon a nézeten van, hogy betegünk fel fog épülni?

— Hogy felépülhet.

— S az a kedvező fordulat?

— Reményt nyújt arra, hogy holnap határozottabban beszélhetek.

— Szóval: a beteg jobban van?

— Igen.

— S valószínűnek tartja a tanár ur . . . bocsanat, hogy nem hagyom békén vacsorálni, de nagyon érdekelné az is: mi a föltevése, a várakozása?

— Ha sejtelmekről beszélünk: azt hiszem, hogy igenis életben marad.

— Nem lesz kellemetlen a tanár urnak, ha ezt is megtelegrafálok?

— Ahogy tetszik. De ismétlem, ez ma még csak előérzet.

— S ha ilyen sejtelmek, előérzetek épp ugy megcsalhatják . . .

— Épp ugy megcsalhatnak, mint egy vén asszonyt. Hisz ha csupán a sejtelmek csalnának!

— Többször előfordult, hogy a tanár ur tévedett a diagnózisban is?

— Meghiszem azt! Olyan vén legény vagyok! S aztán . . . ismeri ön a színészeket? Igen? Nos, akkor ismeri azt a kitűnő művészt is, akit a többiek a Mesternek neveznek.

— Igen.

— Tehát: a Mester egyszer elragadtatással beszélt egy új szindarabról s nagy sikert jósolt neki. »Mester, — kérdezte tőle valaki, — nem csalódik ön néha, mikor sikert vagy bukást jósol?« — »Dehogy nem! — felelt a Mester

diadallal — mindig csalódom! Mindig!« Ha teljes őszinteséget kívánna, nekem is ilyenformán kellene felelnem. És mindnyájunknak. Talán nem tévedtem annyiszor, mint tudós kollegám: Kopp — azok közül, akiket ő halálra ítélt vagy tizezer ember szaladgál a világban, — de talán csak azért, mert nem volt akkora praxisom.

— Tartok tőle, hogy a tanár ur csufolódik velem.

— Szó sincs róla. Bizonyára én is meg tudom különböztetni a sólymot a gémtől s a náthát nem tévesztem össze a sárgasággal, de a nehéz esetekben: félve, lábujjhegyen járkálunk és gondolatlanul bámulunk magunk elé, mint azok a gyermekek, akiket, mikor a házi-asszony vajudik, becsuknak egy félig világított szobába s akik csak a szemüket meresztik, de nem értik, ami körülöttük történik.

— És ezt a tanár ur mondja? Akinek, mindenki tudja, csudálatos szeme van. S akinek ugy a tudása, mint ama bámulatos intuíciója . . .

— Bámulatos intuíció! — morgott az öreg ur. — Olyan nincs! Azaz, hogy én csak ugyan ismertem valakit, aki rendelkezett ilyen-nel . . . Az már tudott diagnózist csinálni, az igaz. De ő is tévedett egyszer. És rettenetesen tévedett.

A többiek is figyelni kezdtek.

— Ez a valaki egy kutya volt. Drunswicknak hívták.

Az öreg ur kiitta a borát, rágyujtott egy szivarra s miután félszemmel kiélvezte a maga kis színpadi hatását, folytatta:

— Brunswick és én jó barátok voltunk, mert

én még akkor kis fiu voltam s a kis fiuk meg a nagy kutyák mindig igen jó barátok. Nem tapasztalta ön, milyen gyöngéd tud lenni egy nagy dog egy kis ember iránt? Uglátszik, az intelligensebb kutyákban is van valami stréberség; ők is vágyódnak a magasabb körökbe s megérzik, hogy a nagy rendi különbségnél fogva, ők csak a kicsiny emberek czimborságára aspirálhatnak. Egyébként a rendi különbség köztünk nem is volt valami jelentékeny, mert Brunswick az állomás-főnök kutya volt, én pedig a pálya-őr fia. De az, hogy Brunswick az arisztokracziához tartozott, én meg a demokracziához, egy cseppet sem zavarta meg a barátságunkat.

Mondhatom önnek, hogy büszke lehettem a barátomra. Gyönyörű, telivér dán dog volt, aminőt nem látni faluhelyeken. Az állomás-főnök egy állatkerti sorsoláson nyerte; nem tudta eladni, hát megtartotta.

A Brunswick ugy élt Mező-Laborczon a ronda falusi kuvaszok között, mint egy száműzött király. Csak néha, nagyritkán, az ifjú álmok idején, ereszkede t le rendjének gyöngédebb neméhez; egyébként nem barátkozott a hozzá tartozókkal, legfeljebb az igazságos bíró szerepét játszotta közöttük. Ön bizonyára olvasott néhány könyvet az állatok lelkeről s azért aligha érdekeinek azok az apróságok, melyekkel Brunswicknak az értelmességét jellemezhetném. Nem untatom tehát ezekkel a részletekkel s csak azt jegyzem meg, hogy Brunswick karakter volt, aki védelmezte a gyöngét, igazságot tőn a kutya-társadalom súlyosabb vitáiban s amellet a lehető legkomolyabban fogta

terén sem, ahol mint tartalékos volt honvédhadnagy József főherceg ő fensége előtt kitüntetésben részesült.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* **50 éves katonai jubileum.** Szép ünnepély folyt tegnap Károly-kaszárnyában levő tiszti helyiségben. Tegnap volt u. i. 50 éve annak, hogy lovag Blaschek József altábornagy katonai pályáját megkezdte. Ő Felsője ez alkalomból az altábornagynak, a ki a IV. hadtest parancsnokságához van beosztva vezénylő tábornoknak, az I. osztályú tiszti szolgálati jelvényt adományozta. A jelvényt tegnap d. e. tűzte föl az ünnepelt mellé Lobkovitz Rudolf hadtestparancsnok az összes tábornokok és a főtisztikár jelenlétében. Az ünnepelt meghatottan mondott köszönetet. Délután a Hungáriában 200 teritékű bankett volt.

* **Legtöbb adót fizetők a megyénél.** Biharvármegye virilisei névjegyzékének alapul szolgáló kimutatások az alispán kiadó-hivatalában augusztus hó 15-étől 23-ig közszemlére lesznek kitéve s délelőtt 10-12-ig, délután 3-5 óráig megtekinthetők. A névjegyzék elleni felszólamlások a közszemlére kitétel ideje alatt az alispánhoz írásban adandók be. Akik adójukat kétszeresen óhajtják számíttatni, aug. 15-től 23-ig, vagy augusztus hó 25-én délelőtt a főjegyző hivatalos helyiségében tartandó ülésen az igazoló választmánynak szóval, vagy írásban adhatják elő óhajukat, természetesen kellő igazolás mellett.

* **Egy magyar tanító találmánya.** Egy — minden esetre érdekes — találmányról adunk hírt. *Oravetz* József bodonospataki tanító oly szer készítésének a titkát bírja, amely szerrel a hangszerek, főleg a fa- és vonós hangszerek hangját, rezonáló képességét növelni és javítani tudja. A szerről mindössze annyit árul el, hogy különféle tálevelű fák és egyéb növények kivonatából készíti. Tegnap mutatta be találmányát néhány zene és hangszer szakértő

előtt, itt Nagyváradon. A siker valósággal meglepő volt. A feltaláló különben szabadalmat kért találmányára és néhány fővárosi hangszergyárnak el is küldötte a találmányát, a leírással együtt. Felhívjuk olvasóink figyelmét az érdekes találmányra, de feltalálójára is. *Orovetz* néhány napig városunkban marad s minden érdeklődőnek rendelkezésére áll.

* **A színügyi bizottság** tagjait tisztelettel felkérem, hogy a f. hó 8-án d. u. 3 órakor a Városháza termében tartandó bizottsági ülésen megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1898. augusztus 5-én. *H o v á n y i G é z a*, színügyi bizottsági elnök. T á r g y: Dr. Kurländer Ede indítványának tárgyalása.

* **Komádi gyásza.** Biharvármegye egyik népes községének Komádinak mély gyásza van; főjegyzője *Madary* István szerdán meghalt. A községnek nemcsak első tisztviselője, de buzgó vezetője volt s azonkívül tevékeny részt vett, mint Biharvármegye törvényhatósági bizottságának a tagja, a megyei közéletben s a megye ügyeinek intézésében. A megyegyűléseken, ha Komádi község érdeke úgy kívánta, beszélt, kapacitált. Temetése tegnap délelőtt nagy részvét mellett ment végbe, a község és a környék intelligenciájának jelenlétében. A haláleset alkalmából a község képviselő testülete is adott ki gyászjelentést. A családi gyászjelentés a következő:

Özv. *Madary* Istvánné szül. *Juhos* Piroska mint neje, gyermekei: *Madary* Czeleszta *Stampach* Karolyné, *Madary* Lenke, *Lőrincz*, *Ábrahám* és *Katalin* nevében is, — *Madary* Károly, *Madary* János mint testvérek családjaikkal. *Juhos* Ferencz mint após, *Juhos* Matild özv. *Kranczky* Sándorné, *Juhos* Anna özvegy *Szabó* Miklósné mint sógornők a többi rokonok nevében is fájdalomtelt szívvel jelentik a legjobb férj, apa, testvér, vő, sógor és rokon *Madary István* Komádi község főjegyzője, Biharvármegye bizottsági tagja, a Sebes-Köröz ármentesítő társulat választmányi tagjának hosszas betegeskedés és rövid szenvedés után életének 47-ik s boldog házasságának 22-ik évében f. augusztus hó 3-án délután 1/2 órakor váratlanul történt gyászos elhunytát. A drága halott tetemei f. aug. hó 5-én délelőtt 10 órakor fognak a komádi temetőben az anyaföldnek átadatni, mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, jóbarátai, kartársai és jó ismerősei tisztelettel meghívottak. Komádi, 1898. aug. 4. Béke és áldás lengjen hamvai felett!

fel házörzői hivatását. Rettegott tőle minden tolvaj és minden kóbor kutya s nem tulzok, ha hozzá teszem, hogy Mező-Laborczon ő volt a rendnek leghivebb őre és legerősebb támasza. A magyar államvasutak részéről minden esetre mulasztás történt, ha Brunswickot nem részesítették semmiféle kitüntetésben. De erre talán nem is vágyakozott; Laborczon köztisztviselőnek örvendett s ezzel beírta. Mert szerény volt, de nem igénytelen s nem hallgatható el azt a gyöngéjét, hogy az elismerés, a dicséret és a dícséret láthatóan jól esett neki. Mikor egy-egy érdemes cselekedet után megismogatták nagy bolond fejét s az öreg állomásfőnök borizú, mély basszus hangján elmondta neki egy párszor, hogy: »Brunswick, du bist ein braves Thier!«, szeme büszkeségétől csillogott s olyan becsületesen nézett gazdájára, hogy mindnyájunkat elérzékenyített. Az ilyen ünnepies jelenetek után büszkén öleltem át barátom hatalmas nyakát s aztán boldogan galoppoztunk a mezőre.

Brunswicknak a jó hire eleitől fogva meg volt állapítva, igazi hivatását azonban csak később ismertük fel. Egy nap veszett kutya rohant keresztül a falun; megmart néhány szegény állatot s a vasvillás emberek nem tudták beérni. Hogy, hogy nem, Brunswick, aki különben egész nap az állomáson lustálkodott, egyszerre a helyszínén termelt, üzöbe vette a szerencsétlen párat, eléje került s egy salto mortale után torkon harapta. A következő pillanatban a veszett eb élettelenül hevert a gyepen.

E dicsőséges kaland után szegény barátom

mat becsukták. Megfigyelés alá vették, amint ma mondanók. Óvatosságból beadtak neki egy pogácsában megsütött legyet — Mező-Laborczon azt tartották, hogy ez kitűnő profilaktikus szer a veszettség ellen — s kilencz napig aggodalmasan kinálgattuk a vizet. Ivott, mint a gödény s végül: nem lett semmi baja. Tized napra kieresztettük fogságából.

Ez a kis esemény legendás alakká tette ifjú rugaszkodásaim hü osztályosságát. Nem féltünk többé a veszett kutyáktól, akik pedig országgyűlést tartottak a környéken; nyugodtan vártunk minden attakot s ha gyanus ebet jeleztek valahonnan, biztosra vettük, hogy: »Brunswick majd végez vele.« Mihelyt idegen kutya jelent meg a faluban, barátomat azonnal »készenlétbe helyezték.«

— Hol van Brunswick? Elő kell hozni Brunswickot.

S a derék dán fényesen, gyönyörűen felelt meg a beléje helyezett bizalomnak. Rövid idő alatt egy tucsat veszett ebet pusztított el s ezekből az élet-halál harcokból ő maga mindig épen, sértetlenül került ki. A laborczi közvélemény azt tartotta, hogy Brunswickon nem is fog a veszettség; egyesek a pogácsában süttött légynek tulajdonították a csodafevő erőt. Ha nem elégszünk meg ezekkel a magyarázatokkal, azt a föltevést kell elfogadnunk, hogy Brunswick mindig érintetlen maradt a küzdelemben, ha ugyan küzdelemmel jár az a gyors operáció, melyet minden egyes esetben alkalmazott. Mint Jack The Rippernek, a rémes hasfelmetszőnek, neki is meg volt a maga saját külön módszere: s áldozatait meg lehetett

* **Választók névjegyzéke.** A választókerületekből már beérkezett a jövő évre összeírt választók névjegyzéke Biharvármegye központi választmányához. Minden kerületben kelőleg meg lettek hirdelve s közszemlére kitéve a névjegyzékek s azok ellen csak kevés kerületben éltek felszólamlással. Biharvármegye központi választmánya szeptember hó 7-én és a következő napokon tárgyalja a beérkezett felszólamlásokat és pedig a következő sorrendben: a b-ujfalui, bihari, belényesi, m-csékei, margittai, hosszú-pályi-i, nagy-szalontai, székelyhidi, tenkei, ugrai, bárándi és élesdi járásokban levő választó-kerületek névjegyzékéi ellen beadott felszólamlásokat.

* **Tűz Rövén.** Csütörtökön reggel a félrevert harangok kongása riasztotta fel álmukból Rév község lakosságát, jelezve, hogy a községben ismét tűz ütött ki. A gör. kath. egyház tulajdonát képező iskola épület éjjel 12 órakor a legnagyobb szélsédben leégett. A tűz oka állítólag kenyérsütés volt. Az épület biztosítva volt az Adriánál.

* **A vasutasok adója.** A m. kir. államvasutak alkalmazottjait több év előtt felmentették a községi és az utadó fizetése alól. Ennek a kellemes állapotnak most vége szakadt. A közigazgatási bíróság határozata értelmében ezentúl ők is viselik az említett terheket.

* **Névváltoztatás.** *Hönig* Péter cséffai államvasuti váltóór leánya *Hönig* Mária vezetéknevét »Hunyadi«-ra változtatta.

* **Elszaporodtak a vadsertések.** A tóteleki és csatári határban a vaddisznók ijesztő módon elszaporodtak. Mindenfelől felhangzanak a káros gazdák panasza, kiknek kukoriczásait alaposan megdézsmálták a kártékony vadak. Legtöbb kárt okoztak Tóteleken az ottani lelkész kukorica földjén, melyet keresztül kasul gázoltak, s az alig zsenegésedő tengeri csöveket lerákták. A lelkész a tóteleki lakosok felkérésére, egy a maga mint azok nevében felkérte *Géczi* Lajost, a nagyváradai l. sz. püspöki uradalmak főtisztjét, hogy a kártékony vadak ellen hajtóvadászatot rendeztesse. Ismerve az uradalomtiszt szives előzékenységét nagy a remény, hogy a vaddisznók garázdálkodása rövid idő alatt megszűnik.

* **Tolvaj kereskedőség.** *Izrael* Béla berettyő-ujfalui 20 éves kereskedősegéd Budapest *Kohn* Zsigmond külső-váci-utcza kereskedőnél volt alkalmazva és onnan 300 frtot elzsebelve, megszökött és idejött a hajdani tar-

ismerni a torkukon tátongó rettentő sebekről. Mindig ugyanarról a helyről szakított ki egy darabot, úgy, hogy a megtámadott őt nem marhatta meg. De ha virtussa csak ennyiből állott volna, mindezt nem beszélném önnek,

Brunswick azonban — ez már különösebb — nem volt vak eszköze a mezőlaborczi közbiztonságnak; Brunswick nem szolgált embeereknek, hanem jót tett emberrel, kutyával.

— Azt hiszem tanár ur, a kutyák más nézetek voltak — szólt közbe a külvárosi Stanley.

— Akkor nem volt igazuk, az én derék barátom igen sok kutyának megmentette az életét. S többet mentett meg, mint a mennyit kivégezett. Brunswick distingvált. Elbánt a veszett ebbel, de mikor ártatlanul gyanúsított állapot kergettek eléje, megnézte a pácienszt s azután szépen, nyugodtan visszafordult, Azokat, kik jobbak voltak hírüknél, Brunswick nem bántotta.

Akkor még semmit sem tudott a világ a virus rabicusról, de az én barátom értette a dolgát. Ha futni hagyta, a kutya nem volt veszett.

S a diagnózisa mindég bevált, csodálatosan bevált. Egyszer azonban . . .

*
A tanár elhallgatott, mert keresték. A komornyik jött utána.

Halkan mondta el a jelenteni valóját, de az öreg ur nem csinált titkot a dologból:

— Az újság az, hogy számár voltam. Beállt az agonia.

tózkodási helyére, Nagyváradra, a hol ugyan csak tudta adni a költségek, uraskodó parvenüt. Mert itt ugyanis nem az volt első dolga, hogy észrevétlen maradjon, hanem ellenkezőleg. Aranyórát vásárolt, fekete szalon ruhát vett, lak-czipőt, köcsög-kalapot s mindezekkel felszerelve egész nap az utcán feszített. A rendőrségnek feltűnt Izrael ur ezen nagyuri paszsiója, mert anyagi viszonyait nem ismerte olyannak, hogy mindezt tiszta lelkiismerettel tehesse, de meg előbbi nagyváradai tartózkodása alkalmával némi ügyei voltak vele s azért mihelyt a hírlapokból értesült Izrael budapesti tétéről, azonnal letartóztatta őt. Még mintegy 179 frt találtatott nála. A hiányzó összeg mind a tolettre ment.

* **Dressz és frakk.** A napokban volt Harkányban az Annabál. A nagyszámban kirándult biciklistákat azonban nem engedte be a főszolgabíró a bálterembe, mert dresszbe voltak öltözve. A megsértődött biciklisták erre maguk közt 110 forintot gyűjtöttek, mivel azután kapacitálták a cigányt úgy 11 óratájt, hogy hagyja ott a bált s nekik muzsikáljon. A cigány elfogadta az alkut. Otthagytá a tánczólokat s egy külön helyiségben vidám nótákat húzott a mulató biciklistáknak. Mendelényi be akart hatolni a terembe, hol a turisták az elhódított cigány nőtáira rakták a tánczot, a turista-rendező azonban nem engedte meg, azzal az okadatlással, hogy oda csak bicikli-dresszben lehet belépni. Így hiúsította meg a Anna bált Harkányon a biciklisták lenézett ruhája. Az ügynek valószínűleg folytatása is lesz.

Egy londoni nő-újságiról.

Londonban tegnap halt el, 67 éves korában *Linton Lynn* Erzsébet asszony, a londoni irodalom és sajtó egyik legjelentőségesebb képviselője. Atyja a Crosthwaite-e lelkész, anyjának atyja pedig Carlisle püspöke volt. Az írónő emlékirataiban megemlíti, hogy ifjúkorában közeli ismeretségben volt *Southey* Róberttel és úgy az ezzel való ismeretése, mint atyjának kartársai különös benyomásu megfigyelésekre készítették őt.

Ezek az egyszerű lelkész-emberek, akik a korcsában ettek-ittak, sűrűn gyakorolva a bokszolás népszerű sportját, semmivel sem voltak különbek a többi jámbor napszamosoknál és majd

Letette a szivarját s követte a komornyikot.

A külvárosi Stanley másnap kétezer sornyi táviratot és express levelet expedált haza. Csak a temetés után találkozhatott a tanárral a gyorsvonat ékező kocsiában.

— Tanár ur nem fejezte be a Brunswick történetét.

— Nem fejeztem be? Nos, az egyetlen lény, a ki igazán tudott diagnózist csinálni, egyszer tévedett. Rettenetesen tévedett. Futni hagyott egy veszett kutyát s ez megmárt három vagy négy kuvaszt, meg egy nyolcz esztendősi fiút.

A tanár roszkedvű volt.

— Tudja, az ember mikor bakot lőtt, tovább megy, Brunswick-kal ez nem így történt.

Az állomásfőnök, talán hogy több vigyázatra serkentse, kegyetlenül elkorbácsolta szegény barátomat. Brunswick ebből megértette, mekkora hibát követett el. Nemsokára elpusztult a szegény; azt hiszem, szegényében halt meg.

Nagyon büszke volt, nem tudta megbocsátani magának, hogy ekkorát tévedett. Áldozata lett a gögjenek. Csalhatatlannak hitte magát s csalódását s bukását nem tudta túlélni.

Lássa, ez a mi felsőbbbségünk. Minket, kivált ha megöregszünk, alázatosságra tanít az élet. Megtanuljuk, hogy közös sorsunk: minduntalan tévedni s megelégszünk azzal, ha nem mindig tévedtünk.

mindegyikük így sóhajtott fel, mikor a vasárnapi istentiszteleten reá háramló kötelességeinek eleget tett: »Hála Istennek ez a munka is véget ért!« Atyja házában sokat gyarapította ismereteit. Főleg nyelveket tanult és irodalmi látókörét növelte.

Midőn 1845-ben Londonba jött, regényeivel már szép nevet vívott ki magának. Buzgó munkássága e téren azonban 1851. félbeszakadt. Ez időben lépett ugyanis a hírlapíró gárda tagjai közé.

Még pedig vezércikkeket írt a »Daily News«-be. Fényesen beigazolta ezen szellemes és erőteljes hangú cikkeivel, hogy a nők e téren is bátran felvehetik a versenyt a férfakkal. Legjobban csodálta és a mostani nemzedék által is még mindig nagyra becsült cikkei különösen azok, a melyek a »Saturday Review«-ben láttak napvilágot. 1872-ben jelent meg a »Davidson Josua igaz története« című regénye, amely egyházi körökben nagy feltűnést keltett.

Nemkevesebbé nagy port vert fel »Kinek hódoljunk« című következő regénye. Mindkét könyvben az anglikán egyház tnságosan elvilágiasodott papjai ellen emel szót. Édes, gunyoros hangja, kiméletlen őszintesége ily téren szokatlan és új volt az angol irodalomban. 1891-ben újból nagy feltűnést keltett *Linton* asszony egy cikkével, amely a »Nineteenth Century«-ben jelent meg. A cikket azon esetről kifolyólag írta a kiváló írónő, hogy *Clitheroe* ben szenzációs tárgyalás során úgy ítélte a bíróság, hogy a férjnek [nincs semmi joga ahhoz, hogy nejt — ennek akarata ellenére — magánál otthon tartsa. *Linton* asszony cikkében hevesen tiltakozott ezen felfogás ellen, mert — így szól — »az ily ítélet felbontja az összes házassági köteleket és minden asszonynak szinte biztatás képpen szolgál arra, hogy otthonát és férjét akkor hagyja faképnél, mikor neki éppen jól esik.« Hevesen hangsúlyozza továbbá az írónő e cikkében azt is, hogy csak örültség, iszákosság, vagy világos hűtlenség esetében van joga a nőnek ahhoz, hogy férjét elhagyja.

Csodálatosan hangzik ily tiltakozás éppen olyan nő tollából, aki maga férjétől elváltan élt. 1858-ban ugyanis férjhez ment *Linton* Janes-hez, az ismert nevű rajzoló, fametszet készítő és chartista agitátorhoz. A házasság azonban nem volt szerencsés. *Linton* Janes kivándorolt Amerikába, hol ez év januárjában el is halt Newhaven-ben.

Az írónő 1894-ben ismét egy nagyszabású röpiratot írt »A tulsokak egyike« címmel, melyben kérlelhetetlenül ostromozza a mai modern nőnevelést. Éles, gunyoros hangja, kiméletlenül erős és csipős irálya arra engednek következtetni, hogy talán az írónő maga is ily harapós természetű és éppen nem bájos hölgy lett volna. Pedig korántsem így volt. *Linton* asszony a legnyájasabb és legszeretetre méltóbb öreg asszonyok egyike volt. Arcának nemes vonásai és nagy derűs szemei pedig világosan reá vallottak gyöngéd lelkére. Igazán nőies megjelenéséből senki sem hitte volna, hogy ez a kedves öreg anyóka a legelső rendű londoni újságírók egyike. Roppant sokat dolgozott. Haláláról megemlékezve pótolhatlan veszteségnek mondják a londoni lapok azt, amely *Linton* asszony elhunytával a londoni sajtót érte.

Elhagyatva.

Ha valaki, úgy bizonyára *Togyeris* Juon felfogta azt, hogy mit tesz mindenkitől elhagyatva, egyedül állani a világban. Mert biz ő egyedül állott, egészen egyedül s hogy éppen Hosszuaszon megragadt és nem vándorolt czéltalanul egyik vidékről a másikra, mint a száraz, töretlen ördögsekér, — annak egyedüli oka volt az, hogy nevezett községben volt egy piczike szalmás fedelű háza, melynek horpadó szalma fedelét benőtte már a giz-gaz, a

moha, — oldalából pedig helylyel közel a tapaszt már rég levitte a zápor. De mégis ez a roskadozó házikó, gazos udvar-kertjével ott ragasztotta *Togyeris* Juont.

Az egyedüllét aztán hova-tovább buskomorrá tette őt s örökös gúnytárgyává falubelijeinek. Nem rég azzal vélt könnyíteni siralmas helyzetén, hogy megházasodott, de csak úgy balkézre és midőn szíve választotta egy pár hó múlva a faképnél hagyta, ezt anynyira szívére vette, hogy péntek éjszakán saját utca ajtójának szemöldök-fájára magát felkaszotta.

Hát biz' ő függhetett ott, vívódhatott a halállal, mert amúgy elhagyatott volt egész életében, az volt halála óráján is.

Az vette őt észre, akinek hivatása éjjel minden rendetlenséget észre venni a faluban, az pedig nem volt más mint a bakter. Ennek a hivatásos férfinak pedig első kötelessége volt nem a kötelet levágni, hanem felzörgetni a kisbíró, a bírót, az esküdteket s ezekkel egyetemben vonulni ünnepélyesen a jegyző lakása elé, ahol felverték éjjeli álmából a jegyzőt és az ablakon keresztül fejlődött valaki a következő párbeszéd:

Mind: *Togyeris* Juon fölakasztotta magát.

Jegyző: No' lám!

Mind: Le szabad a kötelet vágni?

Képzeltető a jegyző úr meglepetése e szörnyű kötelességtudásra, mely a jegyzőkönny felvétele előtt nem meri levágni a kötelet és rögtön a helyszínére menve levágatta a megmerevedett hullát s még az nap megejtetett a hatósági boncsolás.

SPORT.

Lövésény A »Biharmegyei Gazdasági Egyesület« versenyző bizottsága Nagyváradon a Bóné-kut melletti városi legelőn szeptember hó 24 és 25-én üetű és lövésényt rendez. A díjak összesen mintegy 15600 koronát képviselnek. Nevezéseket elfogad szeptember hó 14-én este 8 óráig *Weingärtner* Andor a gazdasági egyesület titkára, N.-Sándor-utca, Eleméry-ház.

SZINHÁZ.

TRILBY.

Megint egy sikereken gazdag előadásról számolhatunk be.

Eltekintve attól, hogy a múlt évi *Trilby*-láz utóhatása nyilatkozott meg abban, hogy péntek este, már mint tegnap, zsufolásig megtelt a színház, természetesen az előadást magát és annak erkölcsi sikerét értjük, mikor a gazdag sikert említjük.

Első sorban is feltétlen elismerés illeti meg minden tekintetben *Turchányi* Olgát, aki a czimszerepet oly rendkívüli kedvességgel, bájjal és közvetlenséggel, annyi megindító egyszerűséggel és oly igaz bensőséggel játszotta meg.

Azt, amit utánozhatatlan parasztleány alakításában, bakfis szerepeiben, megédes fiatal leányaiban mindig és minden alkalommal oly közvetlen sikerrel produkált a színpadon, most ebben az izgalmas drámai sőt tragikus milieu-ben új formában, de rendkívül tisztultabb formában láttuk tőle újra.

Éppen attól a durczás hány-vetiségtől volt mennt tegnapi alakítása, amely vonás csak ritkán talál a színpadon személyesített fiatal leányok karakteréhez.

Hanem a báj, a finomság és a megindító nőies egyszerűség, bizvást ezek voltak azok az új vonások, amik tegnapi alakításában teljes

mértékben érvényesültek, s a melyek révén elsőrendű, páratlanul első rendű alakításá avaták az ő Trilby-jét.

Uj volt, de amily meglepően uj, olyannyira rokonszenves is.

A társulat egyetlen nőtagja sem aratott még — ebben a színi idényben — ily spontán sikert.

Első megjelenésével rokonszenvet biztosított egész alakításának. A harmadik felvonásban azután teljét nyújtotta mindannak, a mit művésznek színpadon produkálhat.

Vége-hossza nem volt a kihívásoknak s bizony számát sem tudjuk annak, a mennyiszer lámpák elé tapsolta őt a tökéletesen frappirozott közönség.

De tökéletes és művészi becsű volt alakítása minden részletében is.

Szerencsére nem akadt koszu, mint tünnető járuléka s így párt sem alakult a publikum soraiban, hogy kontra-tüntetést rendezzen.

Zavartalan, tiszta és tökéletes siker kísérte az ő játékát a legelső jelenéséről remekül megjátszott utolsó jelenetéig.

A tegnap est másik oszlopa kétségkívül *Fenyvesi* volt. Természetesen dramaturgiai szempontból itélve, az ő alakítása szakadatlan láncolata volt a tulajdonságoknak. Am a darab maga roppant gyöngye utánzata egy remek regénynek. És ebben a remek regényben pontról pontra ilyenek van rajzolva *Svengali*. Nem a gyatra színpadi másodszülött *Svengali* az igazi, az igazán drámai; hanem ez, ez a visszatartó, erőszkos, piszkoskarakterű, utálatos alak.

És ezt a lehetetlen, hiszterikus szörnyeteget megkreálta *Fenyvesi*. Kritikán felüli, legjobb alakítás ez. Tegnap láttuk vendégszereplése óta először olyannak, minőnek még eddig nem.

Partnerei közül egyetlen egy volt hozzá méltó, de ez azután tökéletesen méltó volt: fentebb szóltunk róla.

Természetes dolog, hogy két ilyen mesteri alakítás feledtet azután mindent, állandóan leköti a közönség minden érdeklődését és mig mindenki szívvel-lelélekkel tapsol a teljes sikert aratott két művésznék, hát nem akad fenn azon, hogy a többi szereplők közül alig akadt kettő olyan, akiről érdemlegesen elmondhatjuk, hogy becsülettel álltak meg a helyüket.

Mert hiszen ha *Trilby* és *Svengali* vezetnek is a darabban, ha minden sláger megszólván csakis az ő kezükben van, ebből nem következik ám még, hogy lehet bohózatot is rendezni a színpadon.

Tompa derekasan megállta a helyét, mint *Taffy*. Volt neki két olyan jelenete, amiben mesterit nyújtott ő is. Ez a vallomási, meg a *Bagot* párral való jelenete volt. Nyílt színen tapsot is kapott ezért. Tökéletesen reaszolgált. Hiszen estéről-estére látjuk őt, mindig más szerepben és mindig rokonszenvesebbnek.

Kassai pedig *Gecko*-nak volt olyan, mint aminő jó csak *Vendrei* volt epizód szerepében.

Maszkjától ugyan megijedtünk, mert a *Barabás-féle* *Petőfi*-arczképet láttuk megelevenedni az első felvonásban; egyébiránt azonban kitűnően illeszkedik az ő alakítása is a másik 3 java alakítás keretébe.

Itt következik azután egy pont, utánna pedig egy nagy-nagy gondolatjel.

Iványi megnyugtatta az iránt a publikumot, hogy *Billie*-még akkor sem lehetetlen alakítás, ha a *Vaday-féle* dadogó tanfolyam sikertelen hallgatására emlékeztet; *K. Arpási* Kata ellenben *Vinardnét* határozottan magyaráította, bátor kevés belső sikerrel; a többi szereplők pedig határozottan emlékeztettek a

szóló szerepekbe beugrott kóristákra; kivéven mégis azt a bizonyos szobacziust, aki a *Signora Svengali*-ba belesült, — a képet amelyet 5-szörös biztatásra sem akart behozni a hordár, sem a szobaczi, kivéven végül a kortina huzót, aki legeslegvégül bántó lassúsággal eresztette le a függönyt, holott nagyon is kívánatos lett volna éppen akkor egy kis frissesség. —

Szinköri hírek. *Fenyvesi Emil* ma szombaton bucsuzik el a nagyváradi közönségtől *Trilby*-ben, amelyet megismételnek. — *Feri kisasszony* lesz a vasárnap délutáni előadás félhelyárakkal. — *Viola, az alföldi haramia* népszínmű kerül színpadra vasárnap este, amelyben *E. Kovács Gy.* és *Szentgyörgyi remek* alakításai mellett *Hatala Gy.*, *Kissné, Laczkó A.*, *Solti H.*, *Váradiné, Bartos, Hornyánszky, Kassai, Leővey, Nyárai, Pataki, Tompa* és *Vendrei* játszanak nagyobb szerepeket.

TANÜGY.

Visszaemlékezés.

Rövid éve annak, hogy Biharmegye agilis tanfelügyelőjének körözünyét, — melyben az orsz. nyugdíjintézetbe való felvétel, özvegyi segély és nyugdíjengedélyezés alkalmával kövendő eljárásra nézve foglaltatik utasítás — Nagy Béla kir. tanf. tollnok hivatalos lapunknak megküldötte, melytől több ízben közöltem is, lévén a tájékozatlanság e téren elég nagy tanítóink, sőt nem ritkán a hivatalos faktorok közt is.

Az igen aktuális felhívás magára vonta a hazai tanítószegély figyelmét s nyilvános polemiát provokált. A helyi sajtó egyik organumában, a *Tiszántul*-ban magam is reflektáltam a *Tanítók tanácsadója* cz. cikkre, mert abban a nyilvános iskolánál eltöltött időnek kivételes esetben a nyugdíjba visszamenőleg való beszámítására nem volt említés téve, de sőt az 1892. évi 37290. sz. miniszteri rendelet cizálásával, mely szerint *a nyugdíj jogosultság csak azon év kezdetétől számítottatik, melyben a felvétel a kir. tanfelügyelőség útján kérelmeztelett* — a tájékozatlanság nem eloszlatta, de csak növelve lett.

Érveléseimmel megadtam akkor az impulzust arra, hogy a különben sok félreértést megszüntető felhívás kiegészítessék azzal, hogy említett rendelet csak azokra vonatkozik, kik a felvételre megkivánt *kellékek birtokában vannak*. Mig a kiket betegség vagy más kényszerhelyzet akadályozott, nemkülönben az óradijas, valamint a helyettes tanítóknak nyilvános iskolánál töltött idejük visszamenőleg a nyugdíjba beszámíthatnak. Ennek publikálása körözünyileg azonban nem történt meg. Miért? Igen egyszerű. Leirt esetben ugyanis a törvény vagy miniszteri rendelet világosan nem intézkedik.

Ily alkalmi esetben hozott pedig közelebb érdekes határozatot a közoktatási miniszter.

X. tanító öt évi működés után szolgálati éveinek beszámításával kérte felvételét az orsz. nyugdíjintézetbe, kérelmével azonban elutasított. A község felfolyamodással élt s magának vindikálja a tanítóért befizetett illetéket azon okból, hogy ily körülmények közt nem lett volna köteles azt befizetni.

A kultuszminiszter bölcs loyaltással úgy ítélte ez ügyben, hogy a tanító köteles mulasztása, illetve *elmaradásának okát igazolni*, mig a község tartozik az illetéket befizetni s azt visszakövetelni joga nincs.

Ime a tények nekem adnak igazat, hogy t. i. kellő indoklás mellett a szolgálati évek visszamenőleg is beszámíthatnak.

De nem is volna méltányos a törvény visszaható erejét nem alkalmazni oly tanítóknál, kik az elmaradás okát elfogadhatólag igazolni tudják, mert a nyugdíjintézménynek nem lehet célja akadályozni a belépést s ezáltal csökenteni az alap jövedelmét azok részéről, kik önhibájukon kívül nem lehetnek tagjaivá annak idején.

Hiszen nem szokatlan eset, hogy némely felekezeti iskola megszűnik vagy jelleget változtat s a tanító állás nélkül marad; sőt nem

ritka eset az sem, hogy némely tanító önhibáján kívül magára vonja felettes iskolahatósága neheztelését s mint gyengébb fél engedve a kényszernyomásnak, lemond állásáról, nehogy erkölcsileg, ha mindjárt keresett okkal is, lehetlenné létecsék.

Nagy foku méltánytalanság lenne ily esetben a tanító mostoha kenyerét, az ő nyugdíjigényét, melyhez fáradsága verejtéke tapad, megrövidíteni.

De lássunk az életből még néhány tanuló adatot, nem lesz érdektelen.

N. tanító 600 frt jövedelem után fizeti a 1/10-ot, holott nyugdíj igénye csak 300 frt;

X. Y már másodízben kérvényez, mert mig tényleg es fizetése 700 frt, addig csupán 600-ra van felvéve.

(Itt valószínűleg készpénz fizetést pótló földjövdelem is van s a differáló összeg a be nem számítható földadóba tettetik le.)

B. okl. óvónő, ki mint ilyen az orsz. nyugdíjintézetnek tagja volt, időközben képezdei bizonyítvánnyal tanítónői állást kap, — mi történik nyugdíjával s a befizetett illetékekkel?

N. okl. tanító önhibáján kívül 6 évi működés után kéri magát éveit betudásával felvétetni;

B. okl. óvónő, ki a tanítónői pályán ideig. minőségben volt alkalmazva, ezen éveit is be tudni kéri;

Z. tanító ugyan az illetéket éveken át rendesen fizette, de nyugalmazása alkalmával az a meglepetés éri, hogy a nyugdíjintézet tagjai közé felvéve nincs.

Nos az ily kényes esetekben, melyek a felvételt és nyugdíjazást komplikáltá teszik, kellene a tanítóknak tanácsot adni, hogy ügyeik állapotával tisztába jöhessenek.

Köztudomásu, hogy méltányos esetekben eltekintenek a törvény rideg szabályaitól s kivételesen intézkednek, mert hol különböző az alap, ott különböző mértéket is kell alkalmazni.

Csakis így felelhet meg a nyugdíjintézmény magasztos irányelveinek, ha minden tanítót méltányos elbánásban részesít abból az alaptól, melyhez a tanítók milliókkal járultak. Az orsz. tanítói nyugdíjalap, a hazai tanítószegély tulajdona, az állam pedig csupán kezelője.

Nagyon különös és természetellenes állapot lenne tehát a tanítókat élők alkonyán a megérdemelt nyugalom helyett nyomorúságos tengődésre kárkoztatni. Már pedig a szolgálati évek megcsontításával csak ez lenne elérve.

Fiat iustitia!

Ludvigh Béla.

EGYESÜLETEK.

A lövész-egylet ülése.

A polgári lövészegylet választmánya tegnap f. hó 5-én a Sportpavillonban Des Echerolles Kuspér Sándor főlövész-mester elnöke alatt tartott ülésében:

Az idej szabad díjlövészet napjaul szeptember hó 10 és 11-ikét tüzte ki, a mult évi sorrend tartama és díjak mellett.

A szabad díjlövészet rendezésével és az egylet által felsorolt tisztelet díjak beszerzésével Mezey Mihály lövész-mester bizatott meg.

Des Echerolles Kuspér Károly örökös tiszteletbeli főlövész-mester urnak a szabaddíj lövészbe felajánlott tiszteletdíjért — 1864-ik év óta a 34-ik díj — elösméző köszönet szavaztatott.

Az iparos ifjusági egylet által — a Lövöldé helyiségének használatáért befizetett 50 kor. a pénztárba beutaltatott. Az országos lövészegyletnek ez évi tagdíjba 15 korona lett kiutalva.

A budapesti lövészegyletnek a bécsi országos lövészetre történt meghívójára adott és egy példányban megküldetett válassza tudomásul vétetett.

A városi tanács végzése, azonkívül a Lövészegylet és a város között a Rhédey-kert faiskola, a városi fásítások és parkirozások kezelésére vonatkozólag a törvényhatóság által elfogadott szerződés másolata megküldetett. A kormány hatósági jóváhagyás bekövetkeztéig a kertfelfelügyelőségnek adatott ki véleményes je-

lentéstétel végett a kezelés és működési program tárgyában.

Az egylettől kilépésüket bejelentették Stettner István és Walacsek Vendel.

Egyleti tagokul fevértettek Pércly Sándor és Földes Jakab.

REGÉNY-CSARNOK.

AZ UTOLSÓ PRÓBA.

Németből: GUSZTÁV. 3.

— Édesem, mondd mit tegyek egyebet? Te még gyermek vagy, azt sem tudod, hogy mit akarsz. Majd eljő az idő, a mikor... nem! az nagyon igazságtalan, rossz dolog lenne, ha mi egybekelnénk, holott te nem vagy biztos arról, hogy engem szeretsz.

— Vajjon? Én legalább biztos vagyok róla, hogy téged jobban szeretlek, mint bárkit ezen a széles világon — felelt Georgie kissé gondolkozva.

— Az még nem sok, te még keveset ismersz nagyon. De halld csak Georgie, teljes el egy év és ha azután is óhajtasz feleségem lenni, akkor nyugodtan mondom, hogy Georgie szeret engem. Ha nem, akkor fogom csak látni, hogy milyen okosan cselekedtem ma; de azt az egyet ígértem nekem Georgie, — erősen megszorítá kezét, — hogy ha addig valaki után érdeklődöl, azt tőstént megmondod nekem.

— Azt megígérem, — szólt a leány komolyan.

— Addig ám nem szabad halasztanod. titkolnod, mikor már késő lesz?

— Természetesen nem! — — — Te bizonyosan Blount Györgyre, vagy Stamms kapitányra gondolsz — folytatá a beszélgetést Georgie gúnyosan, — ez utóbbi a mint hallottam a jövő hónapban Grangeba jő.

— Lehet! — felelt az egykedvűen, bár az utóbbi név említésénél kissé aggódott — Megígéreted — nemde? — hogy érzelmeidről idejekorán értesítesz?

— Azt erősen ígérem most is — hangzott a leány felelete, mi közben nevetett, — mert tudom, hogy ilyesmi nem igen fog történni.

Két hét múlt el azóta. János bátya beleegyezett a dologba, a nagy néni is teljes készséggel. Tehát el van határozta, hogy Hamilton kisasszony az Elmsben fog lakni s maga ura lesz. Dynecourt ur élete kis unokahuga eltávozta után a parkban igen szomorú volt.

Minden szobája olyan kellemetlen, lakhatatlan volt, meg is látszott rajta, hogy azóta senki sem volt benne. Egyedül a könyvtár maradt a régi állapotban, mert Dynecourt ide jött minden este, itt gondolkozott arról az édes leányról, kit olyan nagyon szeretett. E szobában minden ő reá emlékeztette, lélekben maga előtt látta a nagy karosszékben, a mint rajzolgató vagy kézi munkájával foglalkozott. Végre az irtózatot egyedülállt nyomasztó lett, naponként át rándult a nyárilakban, hol Georgie nagy örömmel fogadta. Midőn egyszer a parkban együtt sétáltak, a leány hirtelen meglehetősen keserű hangon kérdezte:

— Hát most már boldog vagy, hogy a nagy parkban egyedül lakol?

— Felelnem kell erre a kérdésre? — kérdezé Dynecourt szomorúan. — Gondold azt, a mi tetszik — Én bizony nagyon egyedül érzem magam és egy cseppet sem vagyok boldog. Minden szobám, a nagy terem, az erkély, minden arra emlékeztet, a ki fájdalmasan nélkülözök.

— Igen örvendek! — kiáltott a leány győzelmesen. — Minél jobban érzed az egyedül létet, annál jobban örvendek. Nem tudom elfelejteni, hogy kosarat adtál! — Ilyen nagy sértést, ha rá gondolok, mindég bosszankodom.

— Te csak tréfálsz azzal, a mi rám nézve komoly, keserű valóság!

— Miféle hang ez? Csak az igazságot mondtam! Te engem kikosaraztál!

— Kérdezz meg egyszer, ha biztos vagy benne, hogy szeretsz!

— Hát hogyne szeretnék, ha már egyszer mondtam,

— Nem hittem!

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

A Dreyfus-ügy.

Budapest, augusztus 5. (Saj. tudósít. táv) Párisból sürgönyzik: A »Siéle« Esterházy Keresztélyvel folytatott hosszabb beszélgetést közöl, a ki elmondja, hogy mikép vonták őt bele a mostani ügybe. Keresztélyt, a mikor Bordeauxból jött, Esterházy őrnagy tárt karokkal fogadta, elosztatta a pénz elhelyezésre vonatkozó aggályait és elvezette őt madame Payshez. Esterházy őrnagy és madame Pays csakhamar rábeszéltek Keresztélyt, hogy legyen közvetítőjük abban, hogy közölje du Paty de Clam ezredessel annak a küzdelemnek a tervét, a melyet az áruló szindikátus ellen folytatni szükségesnek tartanak. Keresztély közli ezután, hogy mikép jutottak du Paty de Clam és Esterházy őrnagy arra a gondolatra, hogy Picquart-t a »Blanche« és »Speranza« aláírási táviratokkal kompromittálják. Végül bevallja Keresztély, hogy ő maga írta a fátalos hölgy leveleit Esterházy őrnagy könyörgésére, a ki magyarázatát akarta adni Pellieux tábornok előtt a titkos irat eredetének. Keresztély végül kijelenti, hogy ő Bertulus vizsgálóbíró előtt eskü alatt tette vallomását.

A „Saida“ utja.

Bécs, aug. 5. (Saját tud. távirata.) Ideérkezett távirati jelentés szerint a »Saida« osztrák-magyar hadihajó a fiúmei tengerészeti akadémia II. és III. éves növendékeivel tegnap Almissába (Dalmácia) érkezett és az éjjel elindult Zanleba, a honnan esetleg Cataniába megy. A hajón semmi baj.

Kurdok zavargása.

Budapest, aug. 5. (Saját tud. táv.) Konstantinápolyból írják, ide érkezett magán jelentések szerint az achlati kerületben (Bitlis tartomány) ama hír követeztében, hogy egy örmény banda bukkan fel, a kurdok 8 örmény falut részben kifosztottak. Más vilajetekben is mutatkoztak nyugtalanság jelei, a mit az örmény menekültek küszöbön álló visszatérésének tulajdonítanak.

KÖZGAZDASÁG.

Pályázat szövőipari szakiskolába. Az állami szövőipari szakiskola Késmárkon szeptember hóval kezdődő s két évig tartó tanfolyamot hirdet, melynek sikeres végzésével az illető a szövőipar önálló gyakorolhatására jogosult, avagy gyárakban nyerhet alkalmazást. Jelenkézések ez iskola igazgatóságához intézendők. Különös szorgalmu tanulók a második évben államsegélyben részesülhetnek.

Az aratás eredménye. Töttelekről írja levelezőnk: Az aratás és nagyrészt a cséplés környékünkön befejeztetett. Az eredmény alig jobb valamivel a tavalyinál. Rozs, ott a hol a fagy ki nem szivta, alig adott kataszt. holdankint valamivel többet 5 mázsával, a buza pedig hatnál. A jun. 29-iki jég nagy kárt tett a sarjában; erre következett az állandó száraz idő, mely annyira lönkre tette az amugy is hiányos füvet, hogy a legtöbb helyen kaszálásról szó sem lehet.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, augusztus 5

Buza őszre	—	—	—	—	—	8 21
Buza tavaszra	—	—	—	—	—	8 32
Uj tengeri	—	—	—	—	—	4 22

Tengeri augusztusra	—	—	—	—	—	4.89
Rozs őszre	—	—	—	—	—	6.41
Zab őszre	—	—	—	—	—	5.84

Értéktőzsde.

Az irányzat szilárd.

Budapest, augusztus 5.

Salgótarjáni	—	—	—	—	—	682.—
Wggon-kölcsön	—	—	—	—	—	244.—
Villamos vasut	—	—	—	—	—	257.—
Osztrák hitel	—	—	—	—	—	364.35
Magyar hitel	—	—	—	—	—	398.—
Allamvasut	—	—	—	—	—	862.50
Déli vasut	—	—	—	—	—	78.—
Rimamurányi	—	—	—	—	—	252.—
Magyar jelzálog	—	—	—	—	—	250.—
Magyar leszámítoló	—	—	—	—	—	263.75
Iparbank	—	—	—	—	—	104.50
Budapest közuti	—	—	—	—	—	391.25
Kereskedelmi	—	—	—	—	—	1435.87

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. augusztus 5-én

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	—	120.75
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	—	98.80
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,5%	—	—	—	—	—	119.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2,5%	—	—	—	—	—	100.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	—	120.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	—	97.—
Italmérsi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	—	100.60
Horvát-szlavón földterhermentesítési kötvény	—	—	—	—	—	97.75
Magyar nyeresémsorsjegyek-kölcsön	—	—	—	—	—	158.50
Tiszabályaosi és szegedi sorsjegyek kölcsön	—	—	—	—	—	139.50
Osztrák járadék papírban	—	—	—	—	—	101.70
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	—	—	101.50
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	—	—	121.50
Osztrák korona járadék	—	—	—	—	—	101.50
1860. Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	—	140.25
Osztrák magyar bankrészvény	—	—	—	—	—	910.—
Magyar hitelbankrészvény	—	—	—	—	—	897.50
Osztrák hitelintézeti részvény	—	—	—	—	—	363.40
Páris vista	—	—	—	—	—	362.25
Német birodalmi márka	—	—	—	—	—	58.80
London vista	—	—	—	—	—	119.95
Páris vista	—	—	—	—	—	47.55
20 márkás arany	—	—	—	—	—	11.76

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Évadbérlet 98. szám.

Kisbérlet 91. szám

Páratlan.

Páratlan.

Ma szombaton, 1898 augusztus 6-án

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

FENYVESI EMIL vendégfőléptével:

TRILBY.

Színmű 4 felvonásban. Georges du Maurier regénye után írta: Paul M. Potter.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, vasárnap

két előadás:

Délután 4 órakor, fél helyárrakkal:

FERI KISASSZONY.

Amerikai bohózat 3 felvonásban.

Este fél 8 órakor, rendes helyárrakkal:

Viola, az alföldi haramia.

Eredeti népszínmű 3 felvonásban.

A szoroktársért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

ÉRTESETÉS.

A t. közönség b. tudomására hozom, hogy a helybeli fürdő-szállodámban levő

gőz- és zuhanyfürdő helyiségei

a szükségelt javítások eszközlése végett

folyó hó 8-tól kezdve

14 napra zárva maradnak.

A vizgyógyintézet, hidegzuhany és kádfürdők azonban továbbra is a t. közönség rendelkezésére állanak.

Tisztelettel

Rimanóczy Kálmán.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1898. évi május 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.					
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	T. v.
Kolozsvár ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest ind.	9 15	2 15	5 45	8 30	—	P.-Ladány ind.	4 06	1 31	6 00	2 29	6 05
B.-Hunyad >	12 20	6 40	8 37	7 54	—	Nagykátá >	10 20	3 25	7 54	10 16	—	Debreczen >	5 22	3 —	6 55	3 56	8 20
Csucsá >	12 52	7 09	9 19	8 32	4 49	Szolnok >	11 19	4 23	9 27	11 31	—	Érmihályfalva érk.	6 35	4 01	7 38	4 58	9 28
Bucsa >	—	—	9 33	8 51	5 13	P.-Ladány >	12 55	5 55	11 53	2 00	5 00	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Brátka >	—	—	9 50	9 10	5 38	Báránd >	—	—	12 07	2 12	5 17	Sz. v. Sz. v. Sz. v. Sz. v. Gy. v.					
Rév >	1 34	7 47	10 08	9 30	6 13	Sáp >	† 1 17	† 6 15	12 24	2 27	5 38	Érmihályfalva ind.	6 36	11 09	5 35	9 14	8 13
Élesd >	† 1 48	† 7 59	10 25	9 48	6 42	B.-Ujfalú >	1 33	6 30	12 46	2 47	6 04	Debreczen >	3 37	12 36	8 15	10 27	8 54
Mező-Telegd >	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd >	—	—	1 00	3 00	6 21	P.-Ladány érk.	5 13	1 45	9 45	11 28	9 48
F.-Vásárhely >	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes >	—	—	1 14	3 12	6 37	Debreczen—Nagy-Léta—Vértés.					
Várad-Velenceze >	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors >	—	—	1 28	3 25	6 56	V. v. V. v. V. v. V. v. Gy. v.					
Nagyvárad érk.	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki >	—	—	1 36	3 32	7 08	Debreczen i.	8 35	4 21	Nagy-Léta-	5 25	1 05
Nagyvárad ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad érk.	2 11	7 07	1 48	3 42	7 22	Sáránd >	9 28	5 06	Vértés ind.	—	—
Püspöki >	—	8 51	11 42	11 14	2 37	Nagyvárad ind.	2 18	7 14	2 06	3 58	1 22	H.-Bagos >	9 41	5 17	M.-Pályi >	5 47	1 30
Bors >	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velenceze >	2 25	—	2 30	4 05	1 31	H.-Pályi >	10 05	5 41	H.-Pályi >	6 03	1 48
Mező-Keresztes >	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely >	—	—	2 41	4 16	1 46	M.-Pályi >	10 20	5 55	H.-Bagos >	6 18	2 05
Mező-Peterd >	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd >	2 50	7 43	3 03	4 38	2 19	N.-Léta-	—	—	Sáránd >	6 40	2 29
B.-Ujfalú >	3 18	9 23	12 29	12 05	4 16	Élesd >	† 3 04	† 7 56	3 21	4 56	2 50	Vértés érk.	10 43	6 15	Debreczen é.	7 18	3 13
Sáp >	† 3 33	† 9 38	12 47	12 25	4 49	Rév >	3 26	8 18	3 45	5 20	3 32	Sáránd—Derecske. Derecske—Sáránd.					
Báránd >	—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka >	—	—	4 06	5 43	4 08	Sáránd ind.	9 38	5 16	Derecske ind.	6 00	1 49
P.-Ladány >	4 05	10 06	1 34	1 19	5 31	Bucsa >	—	8 51	4 27	6 04	4 36	Derecske érk.	9 57	5 35	Sáránd érk.	6 20	2 09
Szolnok >	5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá >	4 16	9 06	4 53	6 31	5 03						
Nagy-Kátá >	6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyad >	4 52	9 37	5 32	7 16	—						
Budapest érk.	7 50	1 50	6 20	7 10	—	Kolozsvár érk.	5 55	10 37	6 59	8 33	—						

Nagyvárad—Szeged.				Szeged—Nagyvárad.				Nagyvárad—Arad.				Arad—Nagyvárad.			
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Szeged ind.	3 45	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Arad ind.	5 10	11 20	9 35
Ósi >	10 30	4 36	7 44	H.-M.-Vásárhely >	4 44	11 05	7 57	Gyula >	12 21	6 34	10 21	Kurtics >	5 39	11 52	10 07
Less >	10 48	4 56	8 06	Orosháza >	5 39	11 54	9 38	Békés-Csaba >	2 23	7 17	4 32	Kétegyháza >	6 14	12 37	10 54
Gyapju >	10 56	5 04	8 18	Csaba >	7 00	2 33	4 50	Kétegyháza >	2 54	7 44	5 03	Békés-Csaba >	7 —	2 33	4 50
Cséffa >	11 0	5 12	8 29	Gyula >	7 27	3 05	5 26	Kurtics >	3 28	8 20	5 38	Gyula >	7 27	3 05	5 26
Szalonta >	11 26	37	9 08	Sarkad >	7 47	3 27	5 56	Arad érk.	3 55	8 47	6 05	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31
Kötegyán >	11 46	† 57	9 37	Kötegyán >	† 7 56	3 39	6 09	Szombatság-Rogoz—Dobrest. Dobrest—Szombatság-Rogoz.							
Sarkad >	11 57	6 9	9 51	Szalonta >	8 23	4 10	6 47	Szombatság-Rogoz ind.	6 08	7 55	Dobrest ind.	4 22	6 36		
Gyula >	12 21	6 34	10 21	Cséffa >	8 42	4 34	7 18	Nánhegyesel >	† 6 34	† 8 21	Nánhegyesel >	† 4 32	† 6 46		
Csaba >	2 10	7 22	4 44	Gyapju >	—	4 42	7 29	Dobrest érk.	6 44	8 31	Szombatság-Rogoz érk.	4 56	7 10		
Orosháza >	3 10	8 32	5 50	Less >	9 04	5 00	7 51								
H.-M.-Vásárhely >	4 00	9 26	7 00	Ósi >	9 21	5 19	8 16								
Szeged >	4 35	10 20	7 55	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31								

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.				Vaskóh—Belényes—Nagyvárad				Nagyvárad—Gyoma				Gyoma—Nagyvárad.			
	V. v.	Sz. v.			Sz. v.	Th. v. sz. sz.			V. v.	Sz. v.			Sz. v.	V. v.	
Nagyvárad ind.	3 50	2 40	Vaskóh ind.	4 30	2 30	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	Gyoma ind.	3 40	2 40				
V.-Velenceze >	4 05	2 51	Lunka-Rézbánya >	† 4 42	† 2 43	Ósi >	6 09	2 51	Déva-Ványa >	4 37	3 43				
Félix-Fürdő >	4 32	3 13	Szudrics >	5 09	3 12	Uj-Palota >	6 24	3 05	Körös-Ladány >	5 13	4 25				
Kardó >	4 50	3 27	Belényes >	5 37	3 52	Gyires >	6 41	3 17	Szehalom >	5 40	4 56				
Magyar-Gyepes >	5 50	4 17	Sonkolyos >	† 5 58	† 4 15	Körös-szeg >	7 02	3 36	Vésztlő >	6 12	5 33				
Tasádfő >	6 07	4 31	Belényes-Ujlak >	6 10	† 4 27	Szakál >	7 39	4 05	Kót >	6 38	6 08				
Drág-Cséke >	6 30	4 45	Borz >	† 6 19	† 4 37	Nagy-tóti >	7 55	4 21	Íráz >	6 52	6 22				
Magyar-Cséke >	6 50	† 5 —	Sólyom >	6 35	4 58	Komádi >	8 25	4 32	Komádi >	7 10	7 04				
Dusesd >	† 7 05	† 5 12	Gyanta >	6 56	† 5 19	Íráz >	8 42	4 49	Nagy-tóti >	7 22	7 13				
Szombatság-Rogoz >	7 46	5 47	Hollód >	7 10	5 34	Kót >	9 19	5 14	Sakál >	7 48	7 49				
Hollód >	7 58	5 58	Szombatság-Rogoz >	7 31	6 03	Vésztlő >	9 44	5 32	Körös-szeg >	8 11	8 18				
Gyanta >	8 12	6 11	Dusesd >	† 7 55	† 6 34	Szehalom >	10 34	6 13	Gyires >	8 33	8 33				
Sólyom >	8 38	6 36	Magyar-Cséke >	† 8 07	6 49	Körös-Ladány >	11 —	6 31	Uj-Palota >	8 47	8 53				
Borz >	† 8 53	† 6 50	Drág-Cséke >	8 26	7 17	Déva-Ványa >	12 03	7 21	Ósi >	9 03	9 12				
Belényes-Ujlak >	9 05	7 01	Tasádfő >	8 40	† 7 33	Gyoma érk.	12 45	8 06	Nagyvárad érk.	9 20	9 30				
Sonkolyos >	† 9 18	† 7 13	Magyar-Gyepes >	8 54	7 50	Nagyvárad—Érmihályfalva. Érmihályfalva—Nagyvárad.									
Belényes >	10 04	7 47	Kardó >	9 27	† 8 31	Nagyvárad ind.	6 50	5 40	Érmihályfalva ind.	5 05	5 20				
Szudrics >	10 27	8 09	Félix-Fürdő >	9 40	† 8 45	B.-Püspöki >	7 17	5 57	Érselind >	5 37	6 01				
Lunka-Rézbánya >	10 56	† 8 21	V.-Velenceze >	10 01	9 09	Bihar >	7 44	6 20	Szekelyhid >	6 14	6 46				
Vaskóh érk.	11 12	8 49	Nagyvárad érk.	10 11	9 19	Paptamási >	8 13	6 48	Nagykátá >	6 27	7 00				

Szekelyhid—Margitta				Margitta—Szekelyhid			
	V. v.	V. v.			V. v.	V. v.	
Szekelyhid ind.	9 50	7 55	Margitta ind.	4 35	4 45		
Apátkeresztur >	10 46	8 41	Monos-Petri >	4 46	4 56		
V.-Ábrány >	11 03	8 55	V.-Ábrány >	4 57	5 08		
Monos-Petri >	11 16	9 06	Apátkeresztur >	5 13	5 26		
Margitta érk.	11 28	9 16	Szekelyhid érk. reg.	5 54	6 07		

Füldő-vonatok.											
	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig		Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.
Nagyvárad	—	—	—	6 19	—	10 23	Nagyvárad	—	—	9 50	—
Nagyvárad vásártér	6 30	8 10	9 43	6 30	8 07	10 30	Nagyvárad vásártér	6 30	8 10	9 43	—
Várad-Velenceze	6 46	8 25	10 —	6 09	7 53	10 13	Várad-Velenceze	6 46	8 25	10 —	11 53
Rontó	7 01	8 37	10 14	—	—	—	Rontó	7 01	8 37	10 14	12 05
Püspök-fürdő	7 06	8 42	10 19	—	—	—	Püspök-fürdő	7 06	8 42	10 19	12 10
Félix-fürdő	7 22	8 56	10 37	—	—	—	Félix-fürdő	7 22	8 56	10 37	12 26

Menetdíj krban állami vasuton											
I. o.	II. o.	III. o.	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.	Szept. 16-ig	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30	15	10	8 07	9 38	11 32	1 08	4 20	6 19	—	10 23	—
40	22	15	7 50	9 24	11 17	12 54	4 06	6 09	7 53	10 13	—
40	22	15	7 38	9 11	11 04	12 41	3 51	5 56	7 38	10 —	—
40	22	15	7 35	9 08	11 —	12 38	3 48	5 52	7 35	—	—
40	22	15	7 24	8 57	10 42	12 27	3 35	5 35	7 23	9 53	—

A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint van kitüntetve. — A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelentik. a †-Atel jelzettek feltételes megálló helyek.

Nyomatott laptulajdonos: Szent László-nyomda részvénytársaság Nagyváradon.